

*Свинарчук Вікторія,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
фізико-математичного факультету
Науковий керівник: Федорчук Анна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

Сучасна освіта змінюється під впливом цифрових технологій, які пропонують нові можливості для вдосконалення навчального процесу. Однією з головних цілей навчання інформатики є не лише передача знань, а й формування розвитку критичного та творчого мислення, вдосконалення інформаційної грамотності підростаючого покоління.

Мета цієї статті – здійснити огляд популярних інноваційних методів навчання, які надають можливість учням активно взаємодіяти на уроках інформатики.

Інтерактивні методи навчання – це спосіб зробити освіту динамічною, заохочуючи кожного учня до активної участі у навчанні, підвищуючи ефективність засвоєння матеріалу через колективну і групову діяльність, обміну думками та досвідом [1]. Вибираючи інтерактивне навчання для занять з інформатики, слід звернути увагу на час, який відведений на вивчення конкретної теми, а також на цінність навчального матеріалу для професійного розвитку та освітньої діяльності учня. Варто пам'ятати, що навчання – це не лише набуття знань і навичок, а й розвиток особистості. До інтерактивних методів належать такі формати, як рольові та ділові ігри, «Світове кафе», симуляційні та імітаційні ігри та інші. Ці методи розвивають комунікативні та соціальні навички і надають учням можливість для інтегрованого навчання та особистісного розвитку[6].

Активне навчання – це підхід, що ґрунтується на створенні умов для повного залучення учнів у навчальний процес шляхом стимулювання їхньої самостійної пізнавальної діяльності. Воно сприяє переходу від регламентованих, алгоритмічно запрограмованих підходів до методів, які заохочують творче мислення, дослідницький інтерес і бажання вчитися, орієнтуючи навчальний

процес на проблемно-пошукове навчання, формуючи в учнів внутрішню навчальну мотивацію та сприятливі умови для творчої самореалізації [2, с. 14; 3]. Існує низка активних методів навчання, спрямованих на активізацію мислення, розвиток практичних навичок та стимулювання творчого самовираження учнів [4, 5]. Серед них – проєктні методи, кейс-метод, метод «Шість капелюхів мислення».

Головна відмінність інтерактивних методів від активних полягає в тому, що вони спрямовані на широкий спектр взаємодії, включаючи не лише спілкування з учителем, а й співпрацю між учнями. Цей підхід наголошує на активній участі учнів, і, працюючи в малих групах, навіть сором'язливі учні можуть брати активну участь у дискусіях і практикувати навички спілкування та роботи в команді, які складно розвинути у великих групах.

Одним із найпопулярніших інтерактивних методів навчання у закладах середньої освіти є ділові ігри. Цей метод сприяє розвитку практичних навичок, вмінню взаємодіяти з партнерами, формуванню важливих професійних якостей та стимулює креативність і нестандартне мислення учнів. Головною особливістю ділових ігор є те, що вони наближають процес навчання до реальної практики, тим самим закріплюючи теоретичні знання та розвиваючи навички їх практичного застосування. Ділові ігри створюють проблемні ситуації, які дозволяють учням виявляти індивідуальні підходи до вирішення проблем, обирати різні шляхи вирішення завдань і доводити свої ідеї до логічного завершення [7].

Рольова гра – це цікава та ефективна форма інтерактивного навчання, яка моделює професійні ситуації шляхом розподілу ролей між учасниками. У таких іграх учні отримують завдання зіграти певну роль, причому кожен грає конкретну роль, щоб розвинути поведінкові та емоційні навички, необхідні для конкретної професійної ситуації [8].

Метод «The World Cafe» (світове кафе) – це підхід до роботи в малих групах, який фокусується на ефективному обміні думками, ідеями та досвідом між учасниками. Учні діляться на групи, які сидять за окремими столами. Кожна група обговорює поставлене питання, а через певний час учні переміщуються по столу, щоб приєднатись до нової групи для обговорення. Такий підхід стимулює активну взаємодію, обмін досвідом, заохочує генерування нових ідей, а також збагачує знання групи і сприяє вирішенню проблем [9].

Метод мислення «Six Thinking Hats» (шість капелюхів), розроблений психологом Едвардом де Боно, спрямований на розвиток навичок вирішення проблем шляхом концентрації на конкретних розумових діях у певний час. Кожен з капелюхів – білий, червоний, жовтий, зелений, синій та чорний – відповідає певному типу мислення, такому як нейтральний аналіз, емоційна реакція, критична оцінка, пошук переваг, творче мислення та управління процесами. Цей метод вимагає глибокого розуміння і підготовки, як від учнів, так і від вчителів, оскільки кожен капелюх вимагає абсолютно різного підходу до мислення та ідей. Це досить складний процес, який вимагає не лише

усвідомлення різних стилів мислення, а й уміння швидко переключатись між ними, розвиваючи таким чином критичне та латеральне мислення.

Кейс-метод (або метод аналізу конкретних ситуацій) використовується для розвитку розуміння практичних проблем через аналіз і вирішення ситуацій, які можуть реально виникати або є подібними до тих, що трапляються у професійній діяльності. Основна мета цього методу полягає в тому, що учні обговорюють ситуації в групах, розробляють і вирішують спільне рішення. Наприкінці аналізу запропоновані варіанти обговорюються і порівнюються, обирається найбільш оптимальне рішення. Цей метод допомагає пов'язати теорію з практикою і є ефективним інструментом підготовки школярів, оскільки вони навчаються застосовувати свої знання на практиці та приймати рішення в реальних життєвих ситуаціях.

Аналіз методів навчання показує, що активний та інтерактивний підхід є важливим для розвитку ключових навичок у школярів. Такі методи залучають учнів до активного вивчення матеріалу, сприяють командній роботі та позитивному ставленню до навчання. Проте впровадження інтерактивних методів може бути складним через необхідність значної підготовки з боку вчителя, ресурсів та психологічної адаптації учнів до нових форматів. У великих класах ці впровадження можуть вимагати додаткових зусиль для їх організації, а їх ефективне використання потребує підтримки педагогів та створення відповідних умов навчання. Водночас не слід забувати про простіші методи, які можуть бути ефективними, особливо на уроках інформатики. Такий баланс між інтерактивними, активними та традиційними методами допоможе досягти оптимальних результатів у навчання.

Список використаних джерел та літератури

1. Пометун О. І. Інтерактивні методи навчання. *Енциклопедія освіти*. НАПН України; Ін-т педагогіки. Київ, 2021. С. 417-418. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729009>.
2. Євтушевський В. А. Управління інноваційним розвитком у вищих навчальних закладах України. *Проблеми освіти*. 2008. Вип. 54. С. 13-19.
3. Хома Т. В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. пр. наук*. Запоріжжя: КПУ, 2020. Вип. 69. Т. 3. С. 149–152.
4. Біницька К. М. Використання активних методів навчання у процесі вивчення курсу «Порівняльна педагогіка». *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Випуск 4(45), 2015. С. 74-78.
5. Дяченко-Богун М.М. Активні методи навчання у вищому навчальному закладі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2014. Випуск 14. С. 74–79.
6. Пометун О.І., Проженко Л.В. *Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник*. Київ, 2006. 192 с
7. Бабій І.В. Ігрові методи навчання у процесі мовленнєвої підготовки майбутніх працівників ДСНС // [Без назви збірника]. Львів: Львівський

державний університет безпеки життєдіяльності, 2018. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/5470>.

8. Коношевський Л.Л., Черчик Н.Л. Ділові та рольові ігри як метод формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів. *Topical Issues of the Development of Modern Science: Abstracts of XII International Scientific and Practical Conference*. Sofia, Bulgaria, 29-31 July 2020. Sofia: Publishing House "ACCENT", 2020. С. 188-197. URL: https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/TOPICAL-ISSUES-OF-THE-DEVELOPMENT-OF-MODERN-SCIENCE_29-31.07.20.pdf#page=188

9. Шкільна І.М. Використання інтерактивної методики «Світове кафе» у формуванні національно-культурної ідентичності підлітків. *Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал*: матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України за 2018 рік / [за ред. І.Д. Бега, Р.В. Малиношевського]. Вип. 7. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. С. 264-268. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718334/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA,%20%202019%20%D1%80.pdf#page=264>.